

Comportament Polític

Curs 2000/2001

Codi assignatura 25296

Professors :

Agustí Bosch (Grup 01)

Dimarts 10,30-12

Divendres 10,30-12

Agusti.Bosch@uab.es

Raquel Gallego (Grup 51)

OBJECTIUS

El curs pretén analitzar els principals factors explicatius que porten als ciutadans a prendre una o altre opció electoral, de manera que a finals de curs l'alumne estigui en condicions d'explicar qui vota a quin partit i per què. Donat que altres assignatures de la llicenciatura tracten els altres temes de comportament polític, aquesta es centra exclusivament en comportament electoral, adoptant una perspectiva teòrica i comparada (bàsicament occidental), i per tant fent sols escasses referències al cas espanyol.

El programa indica per a cada bloc temàtic en negreta, una bibliografia de lectura obligatòria la comprensió de la qual serà avaluada, així com algunes lectures complementàries per aprofundir en els temes exposats a classe.

PROGRAMA

1. METODOLOGIA PER A L'ESTUDI DEL VOT

Aquest tema pretén mostrar a l'estudiant les principals tècniques que s'utilitzen en els estudis electorals. Així, s'estudiarà els possibles usos i els límits de les enquestes, com utilitzar els resultats agregats de les eleccions precedents, o com escriure un informe dels resultats l'endemà de les eleccions.

- a) Els estudis ecològics o de geografia electoral.
- b) Les enquestes electorals: transvasaments, mecanismes d'atribució d'indecisos, efectes de les enquestes sobre el comportament electoral.
- c) Interpretació de resultats electorals.

2. POSICIÓ SOCIAL I VOT

Aquest bloc mostra quines són les "clienteles" més habituals dels partits, deixant clar que l'extracció social de l'individu té una clara influència sobre el seu vot. El tema introdueix el concepte fonamental de "clivella" com a explicatiu de les pautes de vot més permanents en qualsevol societat. Finalment, es mostren dades d'enquestes que exemplifiquen quines són les clivelles amb major influència en el comportament electoral occidental.

- a) El concepte de clivella. El naixement de les principals clivelles i la configuració dels sistemes partits als països occidentals.
- b) La clivella de classe i les seves conseqüències electorals. El debilitament històric de la clivella de classe i les seves causes. Exemples d'Europa Occidental.
- c) La clivella de denominació religiosa i les seves conseqüències electorals. La clivella nacional i la clivella centre-perifèria.
- d) El gènere i l'edat com a pseudo-clivelles amb conseqüències electorals.
- e) Noves clivelles? Les clivelles en una societat post-industrial. Les clivelles en una societat d'àmplia intervenció estatal.

- Dalton: Citizen politics in Western democracies, Chatman House, 1988, p 128-169
- García Polavieja: "Precariedad laboral y voto de castigo en España", Revista Española de Ciencia Política, 2, 2000.
- Harrop i Miller: Elections and voters, Macmillan, 1987, cap 7
- Lipset: El Hombre político, Tecnos, 1981, cap 14
- Przeworski i Sprague: Paper stones, Chicago University Press, 1988, pròleg

3. PREFERÈNCIES POLÍTQUES I VOT

Aquest bloc lliçó cal entendre'l com una segona part de la lliçó precedent. Si bé a llarg termini, les clivelles donen compte del panorama electoral d'una societat, no ens expliquen el vot individual. Aquesta lliçó pretén complementar l'explicació del comportament electoral mostrada a la lliçó anterior a través de la introducció de conceptes actitudinals com ara la ideologia i la identificació amb un partit.

- Les preferències polítiques com a antecedent del vot.
- La formació de les preferències polítiques: socialització, mitjans de comunicació i altres factors
- Les preferències polítiques com a processador d'informació política.
- Les preferències polítiques més rellevants: la ideologia esquerra-dreta, la identificació amb un partit i el nacionalisme.
- La ideologia com a antecedent del vot. El vot normal, el vot desviat i la *homing tendency*.
- El model actitudinal de vot: l'*embut de causalitat*.

Harrop i Miller: Elections and voters, Macmillan, 1987, cap 6

- Miller i Shanks: The new American voter, Harvard University Press, 1996, caps 6 i 8
- Monzón: La opinión pública, Tecnos, 1987, cap 4.

4. REVISIÓ DEL MODEL ACTITUDINAL DE VOT

El model actitudinal de vot presentat a la lliçó precedent ha rebut moltes crítiques. Per exemple, ignora que no només els individus tenen preferències polítiques, sinó que també els partits n'ofereixen. Així, el vot podria ser entès com un ajustament "de mercat" entre les preferències polítiques dels electors i les preferències polítiques que ofereixen els partits. També cal replantejar la versemblança de l'assumpció que els individus tenen preferències polítiques coherents. Què passaria si no fos així? I si darrerament les ideologies de la gent haguessin entrat en declivi? I si el que estessim observant fos l'aparició de noves ideologies?

- Les preferències polítiques dels partits: el model de competència espacial.
- Cap a un model de votant més racional.
- Però... té ideologia la gent del carrer?
- El desalineament i la volatilitat del vot.
- El declivi de la influència de la ideologia i les "noves ideologies": el post-materialisme.

Dalton: Citizen politics in Western democracies. Chatman House, 1988, caps 2i 9.

Dalton i altres: Electoral change in advanced industrial democracies, Princeton University Press, 1985.

Dowas: "Teoría económica de la acción política en una democracia", a VVAA: Diez textos básicos de ciencia política, Ariel, 1992.

Inglehart: El cambio cultural en las sociedades industriales avanzadas, CIS, 1991, pte caps 1 i 2

5. CONTEXT IMMEDIAT I VOT

En aquest bloc, hom introduirà qüestions que modelen el vot a molt curt termini, com ara la conjuntura econòmica, el sistema electoral, els candidats que es presenten, etc. Això acabarà de donar una visió panoràmica de perquè els resultats d'una convocatòria electoral són els que són.

- a) La influència de la campanya electoral.
- b) La influència dels temes de debat: el vot temàtic.
- c) La discutida influència dels candidats.
- d) La influència del disseny institucional i del sistema electoral.
- e) L'avaluació dels rendiments del govern, la conjuntura econòmica i els models de popularitat..

Bosch i altres: "Las funciones de popularidad" Revista Española de Investigaciones Sociológicas, 85, 1999

Budge i Farlie: Pronósticos electorales, CEC, 1986, pte caps 1 i 2

Harrop i Miller: Elections and voters, Macmillan, 1987, cap 8

McAllister: "Leaders", a LeDuc i altres(eds): Comparing democracies, Sage, 1996.

Popkin: The reasoning voter, University of Chicago Press, 1994, pte caps 1,2 i 3

6. ABSTENCIÓ I PARTICIPACIÓ ELECTORAL

Els temes anteriors han explicat per què un individu vota un partit i no pas un altre. Però també cal explicar per què un individu vota o s'absté. Fins i tot cal explicar per què alguns individus voten en algunes eleccions i s'abstenen a d'altres. Alhora, aquest tema serveix per revisar tots els factors explicatius vistos fins aquí aplicats a una nova part de la decisió electoral: votar o abstenir-se

- a) Definició i panoràmica de l'abstenció. Abstencionisme o abstencionistes?
- b) Les explicacions estructurals de l'abstenció: posició social i actituds
- c) Per què canvia tant l'abstenció?: disseny institucional, competitivitat i mobilització.

Anduiza: ¿Individuos o sistemas?, Centro de Investigaciones Sociológicas, 1999, pte caps 1 i 4.

Font: i altres: L'abstenció en les eleccions al Parlament de Catalunya, Fundació Jaume Bofill, pte introducció i cap 2.

Lipset: El Hombre político, Tecnos, 1981, cap 6

AVALUACIÓ

A part d'alguna prova d'avaluació continuada que es pugui fer a classe, l'avaluació fonamental es farà a través de l'examen final. Aquest examen tindrà dues parts. La primera part serà una "prova objectiva" en la qual l'estudiant haurà de demostrar els seus coneixements, i en la segona part l'estudiant haurà d'analitzar algun comentari periodístic o informe especialitzat sobre unes eleccions d'algun lloc del món. La nota final podrà ser corregida a l'alça o a la baixa en funció de la participació i l'actitud a classe.